

HANDREIKING

Advieswijzer voor plaatsing in het voortgezet onderwijs

Inleiding

Deze advieswijzer is opgesteld door de werkgroep POVO en kan door basisscholen gebruikt worden als hulpmiddel om het advies voortgezet onderwijs voor een leerling te bepalen. Het is ook niet meer dan dat - een hulpmiddel -, het uiteindelijke advies wordt door de basisschool bepaald. Een eventueel ingevulde Advieswijzer wordt niet overgedragen naar het voortgezet onderwijs.

Uitgangspunt daarbij is dat de advisering door de basisschool naar het vervolgonderwijs gebaseerd wordt op de meerjarige ontwikkeling van de leerling, zoals die zichtbaar wordt in het leerlingvolgsysteem van de basisschool. Bij de totstandkoming van de advisering betreft de basisschool het beeld van de leerling op de domeinen schoolvorderingen (en eventueel IQ) en schoolfunctioneren.

Deze advieswijzer bevat:

- 1) Informatie over de eisen aan leerlingen in het voortgezet onderwijs als het gaat om school- (of leer)vorderingen, met daarin informatie over wanneer een IQ-gegeven nodig is.
- 2) Informatie over de eisen aan leerlingen in het voortgezet onderwijs als het gaat om schoolfunctioneren.
- 3) Een invulschema dat een compleet beeld van een leerling genereert en dat de basisschool kan gebruiken bij het opstellen van het advies.

Bijlage 1) Informatie vanuit Cito leerlingvolgsysteem

Bijlage 2) Plaatsingsmatrix

1) Schoolvorderingen

Bij de Advieswijzer staan de gegevens uit het leerlingvolgsysteem vanaf groep 6 centraal.

Er wordt gekeken naar de ontwikkeling van de leerling bij:

- Begrijpend lezen;
- Rekenen en wiskunde;
- Technisch lezen;
- Spelling.

De eerste twee onderdelen tellen hierbij het zwaarst.

De eisen per onderwijsniveau op het gebied van leervorderingen

VWO

De leerling heeft in groep 6 t/m 8 op de toetsen die deel uitmaken van het leerlingvolgsysteem over het geheel genomen resultaten behaald op I/A-niveau.

HAVO

De leerling heeft in groep 6 t/m 8 op de toetsen die deel uitmaken van het leerlingvolgsysteem over het geheel genomen resultaten behaald op II/A en B-niveau.

VMBO-TL/MAVO

De leerling heeft in groep 6 t/m 8 op de toetsen die deel uitmaken van het leerlingvolgsysteem over het geheel genomen resultaten behaald op III/C-niveau en heeft daarnaast ook B-scores.

VMBO-KB

De leerling heeft in groep 6 t/m 8 op de toetsen die deel uitmaken van het leerlingvolgsysteem over het geheel genomen resultaten behaald op IV-niveau/hoog D- en lager C-niveau.

VMBO-BB

De leerling heeft in groep 6 t/m 8 op de toetsen die deel uitmaken van het leerlingvolgsysteem over het geheel genomen resultaten behaald met overwegend V/E-scores en voor technisch lezen IV-scores/ E- en D-scores.

PM 1: Aangezien de gemengde leerweg in het vmbo klas 3 begint, is dit onderwijsniveau weggelaten bij de advisering vanuit groep 8. Qua niveau is de gemengde leerweg gelijk aan VMBO-TL.

PM 2: In het VMBO kan voor leerlingen die dat nodig hebben lichte ondersteuning worden ingezet. De vo-school heeft dan wel aanvullende informatie nodig om de lichte ondersteuningsbehoefte goed in te kunnen schatten. Deze wordt aangegeven middels het invullen van het specifiek deel van het warme overdrachtsformulier. Indien u twijfelt of er lichte ondersteuning nodig zal zijn voor een leerling, bespreek dat dan met de vo-school of met een consulent passend onderwijs van het samenwerkingsverband vo Noord-Kennemerland.

Praktijkonderwijs

De leerling heeft in groep 6 t/m 8 op de toetsen die deel uitmaken van het leerlingvolgsysteem over het geheel genomen resultaten behaald op V/E-niveau. Daarbij gelden de volgende twee aanvullende criteria om in aanmerking te komen voor praktijkonderwijs:

1. Middels onderzoek is vastgesteld, dat het IQ lager is dan 76. Het IQ dient getoetst te worden met een instrument uit COTAN-lijst. Het IQ-bereik 75 – 80 vormt het grensgebied tussen VMBO met lichte ondersteuning of praktijkonderwijs. Met name de leervorderingen en de persoonlijkheidsfactoren zijn dan doorslaggevend bij de definitieve keuze voor een advies.
2. Op twee van de vier domeinen (technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en inzichtelijk rekenen) is sprake van een leerachterstand van meer dan 50%, waaronder in elk geval begrijpend lezen en/of inzichtelijk rekenen.

2) Schoolfunctioneren

VWO

Werkhouding

- De leerling werkt adequaat, kan zijn of haar huiswerk plannen;
- De leerling oefent zelfstandig, met het oog op goede resultaten;
- De leerling levert meestal op tijd zijn of haar werk in;
- De leerling kan klassikale instructie volgen;
- De leerling benut de les om te werken en tot begrip te komen;
- De leerling kan minder voor-gestructureerde opdrachten aan;
- De leerling vormt zich onafhankelijk van de leerkracht een beeld van de leerstof;
- De leerling kan zich goed concentreren en heeft een lange spanningsboog;
- De leerling kan zelf structuur aanbrengen in het leerstofaanbod van de leerkracht;
- De leerling vindt op eigen kracht de essentie uit informatie;
- De leerling is in staat veel informatie in korte tijd te verwerken vanuit eigen overzicht.

Motivatie

- De leerling is intrinsiek gemotiveerd, wil veel weten;
- De leerling heeft plezier in het leren.

Sociaal emotioneel

- De leerling is sociaal vaardig of weet om te gaan met zijn beperking;
- De leerling kan omgaan met wisselende situaties en invalkrachten;
- De leerling is coöperatief;
- De leerling kan omgaan met feedback;
- De leerling vraagt om hulp.

Gedragcomponent

- De leerling heeft geen extra ondersteuning of begeleiding nodig.

HAVO

Werkhouding

- De leerling werkt leerkrachtgericht aan huiswerk;
- De leerling kan zelfstandig oefenen met het oog op goede resultaten;
- De leerling heeft regelmatig een herinnering nodig m.b.t. wat er wanneer ingeleverd moet worden;
- De leerling kan klassikale instructie volgen;
- De leerling benut de les om te werken en om tot begrip te komen;
- De leerling kan zelfstandig aan opdrachten werken;
- De leerling kan zich met enige aansporing concentreren;
- Als het abstractievermogen zwak is, kan de leerling succesvol zijn dankzij een flink doorzettingsvermogen;
- De leerling heeft begeleiding nodig bij het vormen van abstracte voorstellingen uit concrete zaken;
- De leerling is afhankelijk van de structuur en het leerstofaanbod van de leraar;
- De leerling kan de lesstof toepassen op andere situaties.

Motivatie

- De leerling is geïnteresseerd, als er een koppeling is tussen leerstof en de werkelijkheid;
- Sociale interactie (ook met de leerkracht) is belangrijk voor het leerplezier.

Sociaal emotioneel

- De leerling is sociaal vaardig of weet om te gaan met zijn beperking;
- De leerling kan omgaan met wisselende situaties en invalkrachten;
- De leerling is coöperatief;
- De leerling heeft tijd nodig om feedback te verwerken;
- De leerling heeft aansporing nodig om om hulp te vragen.

Gedragcomponent

- De leerling heeft nu en dan ondersteuning en begeleiding nodig.

VMBO TL/MAVO

Werkhouding

- De leerling werkt leerkrachtgericht aan huiswerk;
- De leerling kan, als hij daartoe door de leerkracht wordt uitgenodigd, zelfstandig oefenen;
- De leerling moet regelmatig herinnerd worden aan wat wanneer ingeleverd wordt;
- De leerling kan concrete klassikale instructie volgen;
- De leerling moet in de les worden aangespoord om de zelfwerkijd te benutten;
- De leerling werkt goed aan kortdurende, concrete opdrachten;
- De leerling kan zich concentreren op een taak zolang die duidelijk en concreet is;
- De leerling is afhankelijk van de uitleg van de leerkracht om tot overzicht van de leerstof te komen;
- De leerling kan de leerstof herhalen, maar niet toepassen op andere situaties.

Motivatie

- De leerling heeft interesse in praktische zaken;
- De interesse van de leerling kan gestimuleerd worden door de leerstof te koppelen aan de werkelijkheid.

Sociaal emotioneel

- De leerling is sociaal vaardig;
- De leerling is coöperatief;
- De leerling heeft tijd nodig om feedback te verwerken;
- De leerling heeft hulp nodig bij conflictsituaties;
- De leerling moet leren om hulp te vragen;
- De leerling heeft hulp nodig om te leren omgaan met beperkingen.

Gedragcomponent

- De leerling heeft ondersteuning en begeleiding nodig.

VMBO KB

Werkhouding

- De leerling werkt leerkrachtgericht aan huiswerk;
- De leerling kan, als hij daartoe door de leerkracht wordt uitgenodigd, zelfstandig oefenen;
- De leerling moet herinnerd worden aan wat er wanneer ingeleverd moet worden;
- De leerling kan concrete klassikale instructie volgen;
- De leerling moet in de les worden aangespoord om de zelfwerkijd te benutten;
- De leerling werkt goed aan kortdurende, concrete opdrachten;
- De leerling kan zich concentreren op een taak zolang die duidelijk en concreet is;
- De leerling is afhankelijk van de uitleg van de leerkracht om tot overzicht van de leerstof te komen;
- De leerling heeft een korte spanningsboog (maximaal 10 min);
- De leerling leert door doen;
- De leerling kan de leerstof herhalen, maar niet toepassen op andere situaties.

Motivatie

- De leerling heeft interesse in praktische zaken;
- De interesse van de leerling wordt gestimuleerd door leerstof te koppelen aan de praktijk;

Sociaal emotioneel

- De leerling is sociaal vaardig;
- De leerling is coöperatief;
- De leerling heeft tijd nodig om feedback te verwerken;
- De leerling heeft hulp nodig bij conflictsituaties;
- De leerling moet leren om hulp te vragen;
- De leerling heeft hulp nodig om te gaan met beperkingen;
- De leerling heeft baat bij structuur en duidelijkheid.

Gedragcomponent

- De leerling heeft meer dan gemiddeld ondersteuning en begeleiding nodig.

VMBO BB

Werkhouding

- De leerling werkt leerkrachtgericht;
- De leerling kan, als hij daartoe door de leerkracht wordt uitgenodigd, zelfstandig oefenen gedurende een korte periode (max. 10 min);
- De leerling moet herinnerd worden aan wat er wanneer ingeleverd moet worden;
- De leerling moet aangespoord worden om concrete klassikale instructie te volgen;
- De leerling moet in de les regelmatig worden aangespoord om de zelfwerkijd te benutten;
- De leerling werkt goed aan kortdurende, concrete opdrachten;
- De leerling kan zich concentreren op een taak zolang die duidelijk en concreet is;
- De leerling is afhankelijk van de uitleg van de leerkracht om tot overzicht van de leerstof te komen;
- De leerling heeft een korte spanningsboog (maximaal 5 min.);
- De leerling leert door voordoen en nadoen;
- De leerling kan de leerstof herhalen, maar niet toepassen op andere situaties;

Motivatie

- De leerling heeft interesse in praktische zaken;
- De interesse van de leerling wordt gestimuleerd door leerstof vanuit de praktijk aan te bieden.

Sociaal emotioneel

- De leerling gedraagt zich jonger dan zijn leeftijd;
- De leerling heeft vaak dezelfde feedback nodig om het toe te passen;
- De leerling heeft hulp nodig bij conflictsituaties;
- De leerling moet leren om hulp te vragen;
- De leerling heeft hulp nodig om te gaan met beperkingen;
- De leerling heeft veel baat bij structuur en duidelijkheid.

Gedragcomponent

- De leerling heeft vaak ondersteuning en begeleiding nodig.

3) Invulschema advieswijzer PO-VO

De tabel in **bijlage 2** kan dienen als hulpmiddel voor het opstellen van het advies door het PO.

Hoe kunt u het invulschema gebruiken?

Arceer bij de kolommen schoolvorderingen en IQ wat voor de leerling passend is. Kijk bij het onderdeel schoolfunctioneren naar de beschrijvingen bij 2) en arceer welke passend is voor de leerling. Op grond van dit complete beeld kan het advies worden bepaald (bij het onderdeel schoolvorderingen is het niveau van BL en RE doorslaggevend).

Bijlage 1. Informatie vanuit cito leerlingvolgsysteem

Vaardigheidsniveau: vergelijking met leeftijdsgenoten

Alle toetsen in het Cito Leerlingvolgsysteem primair onderwijs zijn genormeerd. Deze normen zijn bedoeld om de vaardigheid van leerlingen te vergelijken met die van andere leerlingen in eenzelfde jaargroep. Bij Cito hanteren we twee verschillende soorten niveau-indelingen:

- Een indeling in niveaus I tot en met V;
- Een indeling in niveaus A tot en met E.

In Tabel 1 ziet u hoe de verdeling over de niveaugroepen er in beide indelingen uit ziet. De niveaugroepen geven aan hoe een leerling het doet ten opzichte van een landelijke steekproef leerlingen. Bijvoorbeeld: als een leerling aan het eind van groep 4 op de toets Spelling het vaardigheidsniveau I behaalt, dan betekent dit dat deze leerling op dat tijdstip tot de 20 procent hoogst scorende leerlingen behoort wat betreft zijn spellingvaardigheid.

Tabel 1 Verdeling over de groepen bij de niveau-indelingen A tot en met E en I tot en met V

I – V		A – E	
I 20%	20% hoogst scorende leerlingen	A 25%	25% hoogst scorende leerlingen
II 20%	20% leerlingen boven het landelijk gemiddelde	B 25%	25% ruim boven tot net boven het landelijk gemiddelde
III 20%	20% leerlingen op landelijk gemiddelde	C 25%	25% net tot ruim onder het landelijk gemiddelde
IV 20%	20% leerlingen onder het landelijk gemiddelde	D 15%	15% ruim onder het landelijk gemiddelde
V 20%	20% laagst scorende leerlingen	E 10%	10% laagst scorende leerlingen

Bijlage 2. Plaatsingsmatrix, Advieswijzer Noord Kennemerland PO VO

Naam:

Datum:

Onderdelen	Schoolvorderingen				IQ	Schoolfunctioneren			
	BL	RE	TL	SP		Werkhouding	Motivatie	Sociaal emotioneel	Gedrag
VWO	I / A	I / A	I / A	I / A	>114				
HAVO	II / A, B	II / A, B	II / A, B	II / A, B	106-113				
TL/MAVO	III / B, C	III / B, C	III / B, C	III / B, C	97-105				
KB	IV / C, D	IV / C, D	IV / C, D	IV / C, D	91-96				
BB	V / D, E	V / D, E	V / D, E	V / D, E	80-90				
PRO	V / E	V / E	V / D, E	V / D, E	<80 IQ verplicht bij PRO				

Op grond van het complete beeld wordt het schooladvies: